

Na brooklynskem mostu.

Črtica iz ameriškega življenja.

Spisal Zmago Valjavec. (New-York.)

Nikakor ne nameravam cenjenih čitateljev dolgočasiti ter razpravljati o dolgosti in konstrukciji svetovno-znanega mostu, kateri spaja mesti New-York in Brooklyn, ali bolje rečeno: iztočno in zapadno polovico velikega New-Yorka. Dolgost in konstrukcijo sem, da se iskreno izrazim, enostavno pozabil, baš kakor tudi veličino nosu kipa svobode, o kateri praznovorni in sila pobožni Irci zatrjujejo, da s svojo električno žarnico, ki jo drži v roki, razsvetljuje ves svet, in katere žar v jasnih nočeh v resnici prihaja od Liberty-Islanda vse do našega prekrasnega brooklynskega mostu.

O mostu samem mi je le toliko znano, da traja hoja preko njega 20 minut, dočim traja vožnja — ako se žica slučajno ne pretrga — 7 minut, da se človek zjutraj od 6. do 8. ure na brooklynski, a zvečer od 5. do 8. ure na newyorški strani vsled nepopisne gneče okrog voz pouličnih in naduličnih železnic lahko podvrže brezplačni, a izborni masaži, in ko pride končno srečno v voz in se drži za viseče jermene — ako še more katerega ujeti — takoj ve, kako se počutijo sardine in slaniki v sodčkih . . .

Vkljub tolikim neugodnostim se nudi mestnemu potniku, ko najde v vozu prazen sedež, mnogo gradiva in slik iz življenja na tem mostu, ali boljše, na mostu moreš najbolje opazovati življenje »Greater New-Yorka«.

Newyorški konec mostu se končava — nehote sem vendar prišel do konstrukcije mostu! — v sredini ali v srcu starega New-Yorka, ako ima New-York, kjer so nedeljske zabave prepovedane, sploh kako »srce«. Tukaj na tem koncu je pravo pravcato večno življenje in središče skoro vsega pouličnega prometa največjega mesta ameriškega.

In kako življenje je to!

Pred par leti brooklynska nadulična železnica, katera vozi preko mostu, še ni imela nikake konkurence, toda sčasoma se je vse izpremenilo. Tam, kjer so popreje vozili tovorni vozovi, namreč na stranskih potih mostu, dreve sedaj vozovi električne železnice, vozeč od takozvanega »smrtnega ovinka« v New-Yorku do več milj

oddaljenih končnih postaj brooklynskih pouličnih železnic, dočim vozijo sedaj tovarni vozovi s kočijami, kolesarji in avtomobili hkratu tik dolenje mostne ograje. Tem vozovom se pridružajo še vlaki brooklynske nadulčne železnice, tako da vlada na mostu neprestano šum in ropot. Omenjene tri železnice so si razdelile med seboj ves promet na mostu.

Ura na »City Hale« (mestna hiša) je odbila jedva 2. uro zjutraj. Nad tukajšnjim »perivojem« stoji lahka megla, svetlikajoč se v sijaju visokih električnih obločnic in izgubljač se v vršičih dreves. Broadway kakor tudi vse bližnje ceste in ulice spavajo spanje pravičnega, kajti v hišah tega dela mesta ne stanuje nihče; tu razen Broadwaya nihče ne spi. Toda življenje na mostu ne spi, in vsled tega so — namreč po mojem skromnem mnenju — sezidali newyorški časniki, katerim je radovednost itak prirojena, svoje palače v bližini mostu; tu so prekrasne, 10—30 nadstropij visoke stavbe lastnikov časnikov »World«, »Sun«, »Tribune«, »Journal«, »Times«, »Telegram«, »Ney-York Daily news«, »Comercial Advertiser«, »Evening Post«, »Mail and Express«, »Staats-Zeitung« in »Herold«. Evo tam, par minut proti jugozapadu svedoči napis v slovenskih narodnih bojah »Glas Naroda«, da tudi Slovenci v zemlji svobode ne zaostajajo za drugimi narodi, temveč da uživajo iste pravice in isto spoštovanje, kakor vsi ostali tu zbrani narodi.

Iz tisočernih oken svetijo luči do mostu, in baš te tisočere luči nam glasno pričajo o neumorni marljivosti Amerikancev.

Človeška marljivost! A na mostu? Glej, tam kraj železnega stebra izkuša nekdo z marljivostjo spraviti svoje noge, ki so v gostilnici postale nerodne, zopet v ravnotežje; zopet drugi se naslanja na ograjo — utrujen je in jedva da more še gledati; tam se zopet tretji trese od mraza in pričakuje električnega voza za Flatbush Avenue v Brooklynu. Pod svetlo obločnico se je skupilo društvo mladih in starih dam, katere, kakor je to običaj nežnega spola, neprestano govore; njim se pridružijo gospodje. Vsa družba je elegantno oblečena, ali da se po newyorški izrazim, v »full dress«. Tu je čuti šumenje svilenih ženskih oblek, a briljanti v ušesih, okrog vratu in na rokah glasno govore: »Me smo Newyorčanke! Bele ovratnice in moderno počesljani brki svedočijo, da izborna večerja in šampanjec človeka nikakor tako ne utrudita kakor preprosti whiskey, ki provzroča onemu kraj železnega stebra toliko muke.

Vlaki, ki prihajajo in odhajajo po dnevi vsako minuto, postajajo vedno redkejši, v dolenji mostni dvorani čaka le še kakih sto ljudi.

Počasi pride voz električne železnice, znamenje zvonca — in tiho izginejo trudni potniki v temni noči.

Tako je življenje na mostu do jutranje zarje; vedno bolj utrujeni in vedno slabejše vrste potniki prihajajo v pritlično in gorenjo dvorano. Ko nazadnje zasedejo prostore v vozovih, se veselo oddahnejo in navadno kmalu zaspe; prišedši do cilja, mora izprevodnik brez izjeme vsakogar zbuditi ter mu povedati, da »trolley car« ni javno prenočišče. Z zadnjim pijanim potnikom, rano zjutraj, se peljejo že prvi delavci in delavke preko East Riverja v Brooklyn; vendar jih ni mnogo, kajti večina delavcev prihaja iz Brooklyna ali newyorške spalnice v New-York. Toda koliko protislovja je tudi v tej mali skupini! Debel mož v dragi, elegantni, toda zamazani obleki, držeč v roki zlato verižico svoje žepne ure, dremlje v kotu; kraj njega sedi revno oblečena ženska. Njena obleka je iz borne, redke tkanine, njena lica so upadla, njene obrazne poteze svedočijo o nebrojnih skrbeh in napornem delu. V naročju drži malo, blede, a krasno deklico, ki sladko spi v materinem naročju. Gospoda, pri kateri bode danes prala, ji je izvestno dovolila, da sme s seboj dovesti svoje dete. Ženska zamišljeno gleda na plavolaso hčerko, a v srcu se veseli, da bode pri gospodi dobila čašo tople kave, ki bode detetu in njej tako dobro teknila! »Ah, sladka kava — je li na svetu kaj boljšega!?!« In lahek smehlaj se pojavi na njenem upadlem licu. Gospodu, ki kraj nje sedi, se kolca . . . Preveč »mumm« ali šampanjca! . .

Iz New-Yorka vozeči vozovi so vedno bolj prazni. Po deveti uri dopoldne je v vlakih in električnih vozovih le malo potnikov.

Takoj ob jutranji zarji je brooklynska dvorana na mostu z ljudmi prenapolnjena in podobna čebelnemu panju.

Po ulicah prihajajo ljudje bodisi peš ali pa z električno poulično in nadulično železnico iz vseh krajev vetra. Jedva odide prvi vlak, že prihaja drugi.

Gneča, suvanje in kletev je tu vsako jutro na dnevnem redu ter doseže ob 7. uri svoj vrhunec. Vljudnost je tu nepoznana stvar, a razžaljenje časti tu itak ne pride v poštev, kajti gospod klepar, ki potuje v New-York, pometać, dalje »Colored Gentleman« in 7—14 let stari prodajalci časnikov, kateri vsi gredo onkraj vode, da se tam »prežive«, niso takoj razžaljeni. V prikrajšanje časa se med seboj pretepajo; ne da bi si želeli »dobro jutro«, se pozdravljajo večkrat s glasnim »Go to Hell«, a čim vlak odide, so si najboljši prijatelji. V vlaku se čuje šala za šalo, tu traja neprestan smeh in

vedno veselje, dočim v kasnejših vlakih vlada tišina, kakor da bi se vozili sami pogrebniiki.

Imenovana gospoda je že davno na svojem cilju. Čim kasneje, toliko več kulture je opazati v vozovih.

Po 7. uri zjutraj se vozijo »mali gospodje« prodajalnic v New-York. In ko pridejo v prodajalnico, odlože pred vsem svoje visoke in svetlolikane ovratnike, da morejo neovirano z metlami v rokah plesati po prostranih dvoranih prvo četvorko. Mlade tovarniške delavke, vobče boljše in okusneje oblečene nego v evropskih velikih mestih, in »on«, namreč gospodar metle, pripoveduje svojemu tovarišu o »rattling funny night«, dočim je slišati med njegovimi sosedomi pri-tajene besede: »he« in »him« ter »awfull nice« . . .

Od polosme do osme ure privažajo vozovi knjigovodje obojega spola, »typewriter« in samostojne trgovce, katerim vsem edina želja je ta, da dosežejo svoj cilj točno. Med njimi so krasne gospice, katere umejo prav izborno koketovati z mladeniči, ki morajo slu-čajno baš isti čas in po istem potu potovati onkraj East-Riverja.

Toda vozi se tudi mnogo gospic, ki niti ne povzdignejo oči. Morda je njim ljubezen nepoznana? Ali — morebiti se sramujejo. da na njih oblekah manjka vse polno gumbov, katerih mesta zastopajo igle? . .

Težko! One niso bile nikoli onkraj oceana in nimajo niti pojma o gospodinjstvu in gospodinji onkraj morja. Vkljub temu pa marljivo čitajo takozvane »Dime-romane« po 5 in 10 novčičev, in sicer tako pozorno, da jih tresoča vožnja nikakor ne vznemirja.

Med 9. in 10. uro se vozijo gospodarji velikih tvrdk preko mostu, kajti vožnja v lastni ekvipaži je vsekakor dolgočasnejša nego v ljubezni polni »trolley cari«. Sama gospoda, sami »boljši krogi«, in vendar — namreč po naši evropski sodbi — na njih vnianjosti ni opaziti mnogo razločka med njimi in ostalim ljudstvom. Evo onega slabotnega in ostarelega mladeniča kakih tridesetih let, ki sedi v kotu in kakor tudi vsi drugi čita časopis! Po njegovem licu in obleki bi gotovo nihče ne sodil, da se je malo preje z lastno kočijo, v katero sta bila vprežena dva prekrasna tezanska konja, pripeljal do mostu. Drugi obrazi so vsakdanje slike, kakršnih je opazati od jutra pa do pozne noči na borzi v Wall Streeti. Le redkokdaj je spoznati v obraznih potezah teh potnikov plemenite značaje po duhu in srcu.

Ob istem času so se vzdramile tudi brooklynske gospe in gospice. V vozovih po 11. uri ima vsakdo priliko opazovati krasne toalete newyorške, pariške, londonske in vseh ostalih mod sveta; da pri tem tudi krasnih obrazov ne manjka, se razume samo po sebi.

Toda kam? Ali čemu to vprašanje! V Brooklynu je v resnici mnogo kavaren, trgovin, cerkva, veselja, prijateljev in sorodstva, toda — še krasneje, slobodnejše in veseleje se zabava človek tam preko reke v krasnem New-Yorku, v ogromni in magnetno privlačni ameriški metropoli . . .

Misli li ona plavalasa »Yankee-Lady« na svilen solnčnik, katerega namerava kupiti pri Bloomingdale? Skrivaj se ozira na nasprotni sedež, kjer sedi čvrst, elegantno oblečen gospod. Ne meneč se drug za drugega, ostavita v newyorški dvorani voz električne železnice, toda v naduličnem vlaku se zopet snideta, skrbno in pazno motrita okolico, pričneta govoriti, se sladko smejeta. — Izvrstno je rekel imenovani gospod: »Jaz bodem tvoj solncebran!« kajti čim ostavita vlak, ponudi gospod svoji spremljevalki roko — in obadva sta izginila v živahnih ulicah . . .

Da, da v New-Yorku je zrak vedno čist in prost, ali čuditi se moram, da marsikatera vzorna brooklynska soproga in marsikateri brooklynski soprog o tem niti pojma nimata . . .

Do 4. ure popoldne prevladuje v vozovih in vlakih ženstvo, pomešano s trgovskimi potniki za mesto in z dečki brzozavnih družb, potem se panavljajo do 8. ure zvečer brooklynski jutranji prizori na newyorški strani. Kdor te prizore le pet minut motri, mora biti ogorčen, da je mestna uprava dovolila zgraditi že imenovane štiri »smrtne ovinke«.

Končno so vozovi napolnjeni z obiskovalci newyorških gledališč, ki se okoli polnoči ali pa kasneje zopet vračajo.

*

To so slike, katere nudi vožnja preko mostu. Cesta pa, katera vodi med, oziroma nad progami poulične in nadulične železnice, provzroča obiskovalcu mostu veliko več zanimivih prizorov, kajti edino brooklynski most se more ponašati z dejstvom, da se zbirajo na njem zastopniki skoro vseh narodov sveta . . .

Ljudje se vozijo preko mostu iz dveh vzrokov, in sicer, da pridobe nekoliko časa, ali pa vsled lenobe. Poslednjo podpira v prvi vrsti poulična železnica sama, kajti skoro na vsaki cesti in ulici vozi električni, parni, žični ali pa konjski tram. Večkrat se pelje kaka gospa le 100 ali 200 korakov daleč, ko ukaže voz zopet ustaviti.

Vse drugače je pa z ljudmi, kateri hodijo peš preko mostu.

Tu je videti vse ono, kar si more človek predstavljati o Babilonu. Starikavi gospodje prihajajo vsak dan točno ob svoji uri

in minuti na most. Mlajše in starejše dame hite za svojim poslom v New-York in tudi one dohajajo ter prihajajo točno na most. Ti ljudje hodijo preko mostu zaradi zdravja, kajti oni morajo ponajveč ves dan sedeti ter porabijo to priliko namesto vsakdanje šetnje.

Tretja vrsta pešcev so ljudje borne vnanjosti, upadlega in bledega lica, skratka — reveži.

Star Italijan z malim avtomatnim glasovirom na hrbtu koraka po vojaški preko mosta; njegovo obličje je zagorelo, kajti od ranega jutra do pozne noči zabava s svojo godbo newyorško deco po vseh ulicah južnega Manhattana. Dva koraka za njim, tudi če je most povsem prazen, baš dva koraka za njim stopa njegova žena. Njena borna obleka je snažna, na njenem obrazu je videti nasledke borbe za obstanek. Gotovo se reva tu na brooklynskem mostu spominja svoje mladosti in davne prošlosti, ko je v gorati pokrajini Massa-Carara plesala tarantelo. Takrat so bile njene črne oči polne ognja in goreče ljubezni ter najslajših nad, a sedaj hodi z žalostnim licem in tožnim pogledom za svojim drugom bornega življenja, zjutraj in zvečer, dan za dnevom . . .

Srečal sem ju vsak dan, ali še nikoli ju nisem videl, da bi šla eden vstric drugega, še nikoli ju nisem slišal govoriti, nikoli se ni mož ozrl po svoji družici, nikoli ga ni ona pogledala . . .

Onega-le starca kraj ograje, tega dosedaj še nisem srečal na mostu. Mnogo ljudi prihaja na most samo po enkrat. To so nesrečneži, ki sami nad seboj obupajo, ki pridejo v čarobni New-York s srcem, polnim nade, in ki po več dni, tednov in mesecev zaman iščejo zaslužka. Ta starček spada k onim bednim. Na licih vseh teh nesrečnikov je poznati, da ne pričakujejo ničesar več. Njih oči so trudne, mračne, lica od skrbi razorana, usta napol odprta, korak počasen in negotov. Toda njih obleka svedoči, da so jim tekli boljši dnevi. Elegantni, malo zastareli kroj in drago blago — to dovolj dokazuje; vendar hlače so ob dolenjem robu že raztrgane, in meni se celo dozdeva, da črevlji podrapanih petâ celo starčkovih prstov ne morejo več zakriti!

Vkljub temu pa koraka starček ravno in ponosno. Nehote sem se spomnil vojaškega življenja. V tem času blagega spomina sem imel priliko proučiti razne značaje . . . Bili so časi, ko je jezdil starček z mečem v roki na čelu svoje čete, ko je kratko in ostro poveljeval. Glej, sedaj me z ostrim pogledom motri. Gotovo se je hotel prepričati, če ga opazujem — hitro pogleda v stran — saj vendar ne sme več ukazovati: »Desnogled«! ne več: »Četa, stoj«!

Njegova osivela glava, katero je onkraj oceana tako ošabno in ponosno nosil, je sedaj potrta, ustnice so se krčevito zaprle. Zopet se umiri in odide dalje — kam?! Oh, East River, East River, kolikim nesrečnežem so tvoje vode rešitelj!

Tam prihaja kakih 40 let stara židinja. Njena obleka iz atlasa mora vsak trenotek razpasti, okrog vratu ima star volnen robec, iz črevljev pa ji gledajo prsti. Slika bede? Nikakor, saj moramo pri-slovico »obleka ne dela človeka« vpoštevati tudi na brooklynskem mostu. Ako bi bila oblečena v moderno svileno obleko, pokrita z modernim klobukom — kar si najbrže tudi more privoščiti — bila bi najkrasnejša šetalka na mostu: njen orlji nos, male ustnice, velike rjave oči, krasne obrvi in trepalnice — vse to bi dalo najboljši model za Judito z glavo Holoferna . . .

Evo suhega, starega moža! Oblečen je v dve suknji raznih barv; vrhnja je krajša nego spodnja. Idoč v New-York se opira na primitivno palico, ki si jo je sam odrezal v kakem gozdu na Long-Islandu; na njej je še lubje, samo vejice je skrbno porezal. Na suknji je videti, da on ni krojač, kajti zašita je skrajno neredno. Toda čudno! njegovi črevlji so dobri in skoro novi, v zadnjem času si je nasadil celo stari rjavo-rdeči cylinder.

Ubogi mož, kako mirno in zadovoljno zre v svet! Pravi Diogenes! Ah, kaj šel!

Slučajno sem izvedel, da ima v Brooklynu dve, a v New-Yorku eno hišo. On potuje vsak dan iz svojega brloga v Chester-Streeti nadzorovat svoje hiše in — v njih stanujejo revni ljudje — če je potreba, stanovnike, ki ne morejo plačati stanarine, poditi iz stanovanja.

Na stopnicah se pojavi majhna, kriva, kakih 65 let stara žena. Oblečena je v dekliško obleko, na glavi ima plavolaso lasuljo. Revica je tako suha, da dvomite, če tehta 97 funtov.

Njej pač ni treba hoditi preko mostu, vsaj po njeni zunanosti je tako soditi.

Seveda ne, toda spremila je osemintridesetletnega krepkega soproga, ki tehta najmanj kakih 197 funtov, preko mostu; na njegovi strani je ona presrečna, čeravno on ž njo nikoli ne govori.

Sedaj se vrača domov v Brooklyn, da pripravi obed, in je vesela in zadovoljna, ako njen mož sploh pride domov ter na njeni strani zaužije večerjo . . .

Krasen poletni dan!

Kako krasno je življenje, kako sladka je ljubezen! — Toda ne še, saj je mlado življenje vendar še kaj vredno . . .

Pri izhodu dvorane se je pojavil nekdo, ki izvestno ni vsakdanji gost na mostu.

Njegova lica so še rdeča, njegovi brki so po evropski zaviti, iz njegovega obraza odseva tostran oceana nepoznana dobrosrčnost, njegove oči so majhne, pogled oster. V ustih drži lulo, in ko bi bil most nervozen, začel bi se gotovo tresti, kajti črevlji tega potnika so obkovani z žreblji.

Kraj njega hodi ženska — gotovo gospodinja njegovega stanovanja. Ona mu razkazuje Liberty- in Governors-Island, Jersey City, Ellis Island in kakor gore visoke newyorške hiše. Baš sedaj mu že drugič razlaga o visokosti omenjenih hiš, toda on je nikakor ne more razumeti. Mirno potegne dim iz svoje lule, se nasloni na ograjo in ji, naivno se smehljaje, reče:

»Gore imenujete vi te hiše? Naravno, vam so naše gorenjske gore nepoznane. Toda ako pridete kdaj k nam na Gorenjsko in vidite naš Triglav, Storžič in Grintavec, potem šele morete govoriti o gorah. Ne, vaše newyorške gore mi ne ugajajo.«

Dobrosrčna Hamburžanka se nasmeje, izusti tiho besedo »Greenhorn«, in oba odideta dalje. Pogled na morje in otoke ob ustju reke Hudson ne zanima novodošleca, njegove gore in polja so mu dražja — potem obmolkne; misli mu lete preko oceana v daljno domovino, kjer je vse mirnejše, kjer mu je vse poznano. Ali kdo bi vendar zmerom na to mislil! Leto dni po njegovem prvem obisku brooklynskega mostu mu je domotožje nepoznano. Minejo leta. Postal je državljan Zedinjenih držav, in če ga slučajno kdo vpraša po narodnosti, mu odvrne: »Amerikanec«! Bi mu li štel to dejstvo v zlo? Nikakor! V svobodni je zemlji, spoznal je, da uživa pravice, o katerih v tužni domovini niti sanjal ni, in čemu ne bi ljubil svoje nove domovine?! . .

Juhej! tu prihaja ameriški karneval!

Dasiravno je vsakdanja pot preko mostu polna promene — pogled na neštetilne prevozne parobrode, tovarne ladje, jadranke in trgovske ladje, ki vozijo pod mostom, in v katerih pojo mornarji, da se čuje do mostu, je tudi veličasten. Čeprav priplava tupatam kaka vojna ladja iz Cube in Puerto Rica, vse to vsakdanjim potnikom ne nudi toliko zabave kakor izlet temperančnih društvenikov ameriške celine v New-Yorku. Oni gotovo obiščejo tudi brooklynski most, da tudi tukaj na tej višini oznanjajo boj proti alkoholu. Ker prihajajo z dežele, oziroma iz manjših mest, se ne morejo prečuditi

razkošnosti Newyorčanov. Obenem pa mislijo, da Newyorčani občudujejo njih dolge pisane »badges« ali društvene znake.

Prihajajo v večjih skupinah, katerih vsako vodi po par newyorških somišljenikov, ki jim razkazujejo krasno okolico.

Suhi in napol mrtvi moški gledajo pozorno in z mladeniško živahnostjo čarobno mesto, ki se razprostira od obzorja do obzorja. Njih oči se bleste od radosti, ali mahoma se jim zmrači čelo: »Čemu moraš biti baš ti pobožen, stanovati na deželi ter oznanjevati boj proti alkoholu! Ali bi ne mogel tudi ti tukaj v New-Yorku pri zvokih . . . apage, Satanas!«

Čelo se nemudoma razvedri.

Ubogi prevarani goljufi!

Toda ženske! Skoro da mi jih ni mogoče opisati!

Temperančne društvenice lepe in — kako naj se izrazim? — no, pravilne vnanjosti sploh še nisem videl. Neoženjene pobožne duše so vse prav grde in kakor »vžigalice sv. Cirila in Metoda« tanke, dočim so oženjene »protialkoholke« brez izjeme dobro rejene.

Kaj neki mislijo, ko šetajo po brooklynskem mostu? Konstrukcija železnega mostu jim je deveta briga, newyorška panorama, otok Staten-Island in parobrodni promet pod njimi jih tudi ne zanima. One gledajo le na mimoidoče ljudi, če ti vidijo njih pisane »badges«, a rejena predsednica, katere prsi so pokrite z mnogimi svetinjami za »zasluge«, skoro neprestano zre na svoja odlikovanja, tako da niti ne zapazi posmehov in smehu mimoidočih vsakdanjih potnikov!

Večkrat pa je na mostu izredno življenje. Danes je židovski praznik miru in sprave, in človek mora misliti, da so se na mostu sestali vsi revni židovi cele države.

Židovske krasotice v modernih živobarvnih klobukih, ki nikakor ne pristojajo starim oblekam, iščejo mladeničev izraelskih, katerih suknje so bile še včeraj v zastavnicah na Bowery. Klopi so prenapolnjene. Ženske v svilenih pelerinah, moški v najboljših »šabesoblekah«, govoreč o »procentih«, starčki lepega obraza — mlado in staro, vse je ostavilo Mott Street, da po dolgem času zopet enkrat uživa sveži zrak.

Židov po njih vnanjosti ni ceniti. Oni stari mož v svetlorjavi suknji, ki govori z gospo v svileni obleki, »vredi« 70.000 dolarjev. Ona ženska v preprosti obleki, ki niti enega stavka ne zna pravilno izgovoriti, se obrne proti zahajajočemu solncu, otvori malo knjigo — tiskana je s hebrejskimi črkami — in hebrejski moli svojo večerno molitev.

Končno mi je omeniti še eden dan, ki se loči od drugih, naj-dolgočasnejši dan v Ameriki, in to je — nedelja!

Nedeljski gostje brooklynskega mostu so le zaničevani »Dago« ali Italijani, kateri v Zedinjenih državah nimajo niti toliko ugleda kakor Kitajci, polpijani »loafer« ali postopači in slični »second class people«. Le redkokdaj zaide kak tujec ob nedeljah na most; on prihaja iz mrtvega New-Yorka in odide v mrtvi Brooklyn. Žalostne, žalostne so ameriške nedelje!

Ob takih dnevih pohitimo newyorški in brooklynski Slovenci z mislimi v daljno domovino, kjer je nedelja v resnici nedelja; v duhu smo tedaj v srcu Slovenije, kjer vlada povsod nedeljsko veselje.

Krasni, ponosni brooklynski most, ti pravi čudež napredka, kako strašno si dolgočasen ob nedeljah!

Na veliko soboto.

Črtica. Spisal Milan Sanjar.

Sam ni vedel, kako je prišel do trnovske cerkve, kjer je prihajalo in odhajalo ljubljansko občinstvo, da si ogleda grob Gospodov. Vstopil je tudi on in se na strani stisnil v kot, kamor je le slabo sevala luč nestetih sveč, ki so jasno gorele v zagrnjeni cerkvi okoli mrtvega Spasitelja.

Gledal je na jarko razsvetljeni prostor, kjer so v tihi molitvi klečale stare ženice, postajali možje zamišljenih obrazov, in kjer se je prikazalo tedajpatedaj zorno obličje kake lepe ljubljanske deve. A vse to ga ni zanimalo dolgo. Misli so mu nehote uhajale v notranjost, ki se še ni umirila.

Nekdo je prihajal. Pesnik se je siloma vzdramil in stopil za korak proti vratom.

Tedaj pa se je prikazala od ondod vitka, mlada dama in stopila v jasni svit. Njene oči so se za hip srečale z njegovimi.

Prešeren je ostrmel.

Iz teh oči mu je zasijala ona iskra, po kateri je doslej viharo hrepenela njegova žarna duša, in ta iskra mu je padla v trepetajoče srce, da je vzkriknilo od radosti.

Deva je pokleknila dva, tri korake od njega, za njo starejša dama, njena spremljevalka. Molila je.